Turuncu Devrim'den Bugüne: Ukrayna'da İç Dinamikler

İçeriği Yazan: Melisa TEKELİ [1] Zaman: Salı, 04/02/2014 - 17:13

Bu sitedeki içeriklerin izinsiz alınması, kopyalanması, başka bir imza ile izinsiz ve "kaynak gösterilmeden" yayınlanması kesinlikle yasaktır. Tam bağlantıyı (link) ve yazar / çizer adını kaynak göstermek şartıyla, alıntı

Yazar Bloğuna Ekle: Yazarlar Bloğunda Görünsün

"Eğer halkın iradesine hile karıştırmaya kalkarlarsa, eğer halkın iradesine boyun eğmezlerse, binlerce insanımla birlikte sokaklarda olacağım ve mücadelem son ana kadar gidecek, bu kararımın B planı yoktur...Ukrayna halkı, kendi ülkesini kendi değerleriyle yönetmek için her şeyi yapmaya hazırdır." **Viktor Yuşçenko**

Viktor Yuşçenko'nun bu sözleri Ukrayna'da büyük bir mücadele yaşanmasına neden olan ve Turuncu Devrim ile sonuçlanan 31 Ekim 2004 tarihli devlet başkanlığı seçimleri hakkında. Seçimlere batının desteğiyle giren Viktor Yuşçenko ve Rusya'nın desteklediği Viktor Yanukoviç de dahil olmak üzere 26 aday katıldı. İkinci tura kalan bu iki aday arasındaki çekişme, Yanukoviç'in Yuşçenko'dan yaklaşık %3 daha fazla oy almasıyla daha da alevlendi. Donetsk ve Lugansk bölgelerinde seçimlere hile karıştığını iddia eden Yuşçenko ve yanlıları Bağımsızlık Meydanı ve Ukrayna Parlamentosu önünde gösterilere başlama kararı aldı. Adını Yuşçenko'nun seçim kampanyasında turuncu rengi kullanmasından alan hareket, mahkemenin ikinci tur sonuçları hakkında geçersizlik ve oylamanın yeniden yapılması kararını vermesiyle 26 Aralık 2004'te yapılan oylamayla devlet başkanlığı koltuğuna Viktor Yuşçenko'yu getirdi.

Bugün Ukrayna'da süren protestoların ve Turuncu Devrim'in nedenleri aynı yerde aranmalıdır: Ukrayna'nın iç dinamikleri. Turuncu Devrim sonrasında yapılan anketlerle Ukrayna halkının bir kısmının Turuncu Devrim'i bilinçli bir hak koruma mücadelesi, bir kısmının ise Batı destekli bir darbe olarak gördüğü ortaya çıkmıştır. Turuncu Devrim'den bu yana en şiddetli gösterilerini yaşayan Ukrayna hakkında sağlıklı bir analiz yapılması için halkın bölünmüşlüğü ve dış faktörlerin iç dinamikleri ne ölçüde etkilediği iyi gözlemlenmelidir.

1991'de Sovyet Sosyalist Cumhuriyetler Birliği'nin dağılmasıyla bağımsızlığına kavuşan Ukrayna bölünmüşlüğü nedeniyle istikrarı bir türlü sağlayamıyor. Tarihi olarak ülkenin bölgelerinin farklı hegemonyalar altında ilerlediği gerçeği bugün de Ukrayna'nın batısında yaşayan halk AB ile entegrasyondan yana iken ülkenin doğusunda yaşayan halkın Rusya ile işbirliğini savunmasını açıklamaktadır.

Olayların çıkış noktası; uzun süreden beri AB ile iyi ilişkiler kuran Ukrayna'nın 28-29 Kasım 2013 tarihli Vilnius'ta gerçekleştirilen Doğu Ortaklığı Zirvesi'nde imzalanması beklenen Serbest Ticaret ve İşbirliği Antlaşması'nın askıya alındığının Ukrayna yetkilileri tarafından açıklanmasıdır. Protestolara neden olan bu kararın ekonomik ve siyasi bir kaç önemli nedeni var. Ukrayna'nın AB'den beklentisinin daha yüksek olması, AB üyelik sürecinde ilerleme olmadığı gibi olsa bile ekonomik olarak Rusya ile geliştirilen seviyeden daha düşük olması bu nedenler arasında. Batı basınına göre bir

Bu sitedeki içeriklerin izinsiz alınması, kopyalanması, başka bir imza ile izinsiz ve "kaynak gösterilmeden" yayınlanması kesinlikle yasaktır. Tam bağlantıyı (link) ve yazar / çizer adını kaynak göstermek şartıyla, alıntı

neden de Moskova'nın Kiev üzerindeki baskısı. Moskova, Gümrük Birliği fikriyle, Ukrayna'nın bu birliğin bir parçası olması gerektiğini ve bu ekonomik birliğin ileride siyasi bir birliğe dönüşeceğini söylüyor. AB yetkilileri bu durumu 'Ukrayna'yı satın alma planı' olarak değerlendiriyor.

Ukrayna, içte ve dışta, ekonomik sorunlar nedeniyle sıkıntı çekiyor. Rusya'ya sadece 2014 yılında ödemesi gereken 17 milyar dolar borcu olduğu ve AB'nin bu konuda desteği olmadığı göz önüne alınırsa Ukrayna'nın Rusya'dan uzaklaşması Rusya Devlet Başkanı Vladimir Putin'in deyimiyle 'ekonomik intihar' olacak. Ayrıca Ukrayna IMF'ye en fazla borcu olan 3. ülke ve ekonomik kriz Ukrayna halkının yaşamasını zorlaştırarak onları daha fazla tepki göstermeye itiyor. Ukrayna'da ithalat çok fazla olduğu için fiyatlar oldukça yüksek, maaşlar düşük, sosyal güvence sistemi yok, sağlık ve ilaç masrafları çalışanlar dahil herkes için ücretli. Ciddi bir hastalığa yakalanan insan tedavi ve ilaç masrafları için evlerini satmak ya da varsa tüm birikimini harcamak zorunda kalıyor. Her yeri saran rüşvet nedeniyle bürokrasiden de bıkmış toplumda gençlerin ümidi ülkeyi terk etmekte.İnsanlar çocuklarının ya da kendilerinin geleceklerinden duydukları endişeyle sokaktaki protestolara daha fazla destek veriyor.

Aslında yaşanan protestolar Ukrayna'nın siyasi elitleri arasındaki bir çatlağın göstergesi. Yanukoviç ve destekçilerinin oluşturduğu sermaye sınıfı Rusya yönelimli ve Ukrayna-Rusya ilişkisinin hayati önem taşıdığını düşünüyorlar. Batı'da ise elitler yatırım fırsatları ve iş bağlantıları için Avrupa Birliği'ne yüzlerini dönmüş durumda. Bir tarafta aşırı zengin, Rusya'yla güçlü bağlantılara sahip ve ordu üzerindeki hakimiyeti sınırsız olan köklü iktidar sahipleri, diğer tarafta ise AB'ye yönelmiş güçlü sermaye çıkarlarını siyasi çıkarlara dönüştürebilmekte yetenekli elitler var. Peter Storm'un ifade ettiği gibi: "Bu kavga, yönetici sınıfın AB yanlısı kanadının protestocu kitlelere muazzam bir etkide bulunmakta başarılı olduğu sermayeler arası bir çatışmadan başka bir şey değildir. Bu anlamda, burada taraf olmak için hiç bir sebebimiz yok."

Protestoların sonuçları hakkında yapılacak tahminler için sokaktaki kitleyi de iyi analiz etmek gerekiyor. Hareketin geneli sanıldığı gibi geleneksel muhalif partilerin destekçilerinden oluşmuyor. Göstericiler arasında bir partiye bağlı olmayan, Occupy Wall Street hareketinden etkilenmiş, AB ya da sermaye yanlısı duruşa mesafeli, güçlü bir öğrenci topluluğu var. Muhalefet partileri bu gençleri kendi tabanıyla bir göstermeye çalışsa da Ukraynalı gençlerin kendilerini öyle görmediği çok açık. Bunun en temel örneği ise; öğrencilerin parti sembollerini ortadan kaldırmaya yönelik çağrıları. Alanda kendi talepleri olan, bağımsız rolde bir işçi sınıfı ise yok, genel grev çağrıları yapılıyor ancak bunların muhalif siyasi partiler eliyle yapıldığı düşünülüyor. Aşırı sağcı grup ise protestoların belirgin bir parçası. Kalabalığın arasında dikkat çeken Dmitro Korçinski, ideolojisini "Hıristiyan Ortodoks milianarşizm" olarak tanımlayan Brastvo (Kardeşlik) Grubu'nun lideri. Grup kendini bu şekilde tanımlasa da anarşizmi bir kenara atıp güce tapan Ortodokslukla aşırı milliyetçiliğin bir karışımını uygulamaktan başka bir şey yapmıyor. Alanda görülen bir diğer sağcı grup ise Oleh Tyahnbok'un liderliğini yaptığı milliyetçi bir örgüt olan Svoboda (Özgürlük) Partisi. Parti genç ve aktif bir üye profiline sahip, halkın duyarlılık gösterdiği her türlü problemde agresif eylemler düzenleyerek halkın sempatisini kazanmaya çalışıyorlar. Komünist Parti'yi ve destekçilerini sadece bu protestoda değil herhangi bir eylemde görmek pek mümkün değil. Parti kitlesinin çoğunluğu 60 yaş üstünde, tek propaganda konuları ise Sovyetler Birliği'ne geri dönüş üzerine.

Protestolarda yer alan bir diğer grup olan Timoşenko yanlıları ise kendi içerisinde ele alınması gereken bir grup olarak öne çıkıyor. Yulya Timoşenko 5 Ağustos 2011 tarihinde, Ocak 2009'da Rusya'dan 10 yıl süreyle doğal gaz alınması anlaşmasını parlamento onayı olmadan onayladığı ve 440 milyon dolar zarara neden olduğu gerekçesiyle yargılandı ve 7 yıl hapis cezası almasına karar verildi. Ukrayna hükümeti protestoların başlamasına neden olan antlaşmayı askıya aldıklarını açıklarken milli güvenliği sebep olarak gösterdiler. Bu milli güvenlik vurgusunun altında AB'nin antlaşmanın imzalanması için şartlarından biri olan Yulya Timoşenko'nun serbest bırakılması isteği olduğu, bu konuda net bir açıklama olmasa da, üzerinde konuşulan güçlü bir ihtimal. Tam da bu noktada iç siyaset dinamiklerinin işaret ettiği en önemli konu yaklaşan seçimler. 2010 seçimlerinde iktidarı ciddi şekilde zorlayan Timoşenko'nun serbest bırakılmasının başbakan ve hükümeti 2015 yılındaki seçimlerde zora sokma olasılığı AB ile yapılacak antlaşmanın önüne geçmiş olabilir dersek çok da yanlış bir şey söylemiş olmayız. Bu nedenle antlaşmanın askıya alınmasında Rusya'dan alınacak ekonomik destek ne kadar önemliyse yaklaşan seçimlerde zorlanmadan zaferi getirecek siyasi güvence hükümeti de muhalefeti de harekete geçiren bir unsur olarak o kadar önemli. Bu bağlamda Timoşenko yanlılarının sokakta Timoşenko'nun serbest bırakılması için yer aldığı görüşü

Bu sitedeki içeriklerin izinsiz alınması, kopyalanması, başka bir imza ile izinsiz ve "kaynak gösterilmeden" yayınlanması kesinlikle yasaktır. Tam bağlantıyı (link) ve yazar / çizer adını kaynak göstermek şartıyla, alıntı

öne çıksa da, Ukrayna'da yeni bir Turuncu Devrim yaşanır mı sorusunu cevaplamak için fazla erken. Timoşenko'nun partisi Batkivşina'ya "güç kullanarak iktidarı ele geçirmek" suçlamasından ötürü soruşturma açılması da hükümetin siyasi güvenceden vazgeçmeye niyeti olmadığını gösteriyor.

Elimizdeki tüm iç dinamikleri yeniden incelersek Ukrayna'daki protestoların Rusya yanlısı hizip ve AB yanlısı hizip arasında geçen bir elitler arası mücadele, öfkesini ve arzularını Avrupa yanlısı bir söylem üzerinden ifade eden ancak tamamen farklı bir yöne giden ve pratikler sergileyen bir gençlik isyanı ve kısmen faşizmin de görünür olduğu Rus karşıtı bir şovenizmin birleşimi olduğunu rahatlıkla söyleyebiliriz. Ukrayna'da kalabalık kadar talepler de giderek artıyor. Özgürlük tutkusu ve Yanukoviç tarzı siyasetin reddinin göze çarptığı Ukrayna'da gerici bir rejime karşı sağcı bir isyan yaşanıyor.

Melisa TEKELİ
Melisa.Tekeli@PolitikaDergisi.com

Kaynakça:

• *Karasu,Cansel,2013, Ukrayna'daki Turuncu Devrim*
• *Kemaloğlu,İlyas,2013, Araştırma Dosyası: Ukrayna'da Neler Oluyor?*
• *Ünal, Dilara, 2013, Araştırma Dosyası: Doğu ile Batı'nın Kıskacında Bir Ülke:Ukrayna*
• *Aytar, Ahmet Kılıçaslan, 2013, Ukrayna: ABD'den Rusya'ya Çağrı*
• *Şahbazov, Fuad T., 2013, Araştırma Dosyası: Viktor Yanukoviç ve Ukrayna Muhalefeti*
• *Çetin,Hanife,2013, Araştırma Dosyası: Ukrayna-AB-Rusya Üçgeni*
• *Demirpolat, Devrim,2013, Ukrayna'da Neler Oluyor?*
• *Storm,Peter,2013, Ukraine: what's going on, and what does it mean?*
• *Özdemir,Yücel,2013,Ukrayna'da yeniden bir 'Turuncu Devrim' olur mu?*

Bu sitedeki içeriklerin izinsiz alınması, kopyalanması, başka bir imza ile izinsiz ve "kaynak gösterilmeden" yayınlanması kesinlikle yasaktır. Tam bağlantıyı (link) ve yazar / çizer adını kaynak göstermek şartıyla, alıntı

Bu sitedeki içeriklerin izinsiz alınması, kopyalanması, başka bir imza ile izinsiz ve "kaynak gösterilmeden" yayınlanması kesinlikle yasaktır. Tam bağlantıyı (link) ve yazar / çizer adını kaynak göstermek şartıyla, alıntı

Yorumlar

Bu konu ile ilgili birkaç

Bu sitedeki içeriklerin izinsiz alınması, kopyalanması, başka bir imza ile izinsiz ve "kaynak gösterilmeden" yayınlanması kesinlikle yasaktır. Tam bağlantıyı (link) ve yazar / çizer adını kaynak göstermek şartıyla, alıntı

İçeriği Yazan: Turan Kaya(Doğrulanmamış) Zaman: Cum, 14/02/2014 - 01:42

Bu konu ile ilgili birkaç yazı okudum ve tartışma programlarından takip ettim. Ama okuduğum makaleler arasından sizin makalenizi; konuya tüm yönleriyle hakim ve çok detaylı buldum. Çok iyi bir çalışma olmuş.

Sevgili Turan Kaya,İlginiz

İçeriği Yazan: Melisa TEKELİ Zaman: Cts, 15/02/2014 - 16:51

Sevgili Turan Kaya, İlginiz ve güzel yorumlarınız için çok teşekkür ederim. Konu ile ilgili dinamikleri elimden geldiğince birbirleriyle bağlantılı olarak ele almaya çalıştım. Saygılar, Melisa

- Dış Siyasa [2]

Kaynak URL (*28/03/2024 - 10:29* tarihinde yazdırıldı):
https://www.politikadergisi.com/makale/turuncu-devrimden-bugune-ukraynada-ic-dinamikler

Bağlantılar:
[1] https://www.politikadergisi.com/pd-uye/melisa-tekeli
[2] https://www.politikadergisi.com/category/icerik-kategorileri/dis-siyasa

Bu sitedeki içeriklerin izinsiz alınması, kopyalanması, başka bir imza ile izinsiz ve "kaynak gösterilmeden" yayınlanması kesinlikle yasaktır. Tam bağlantıyı (link) ve yazar / çizer adını kaynak göstermek şartıyla, alıntı